

POSTANOWIENIE

Dnia 25 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie z wniosku obrońcy **M. R.**,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w dniu 25 lipca 2024 r.,
wniosku obrońcy skazanego o wyłączenie SSN Małgorzaty Bednarek od
rozpoznania sprawy III KK 218/24,
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 i 4 k.p.k.,

postanowił
wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Małgorzatę Bednarek
od udziału w rozpoznaniu sprawy III KK 218/24.

UZASADNIENIE

Obrońca skazanego M. R. wniósł do Sądu Najwyższego kasację od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 27 września 2023 r., II AKa 129/23, zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 16 grudnia 2022 r., II K 170/20. Rozpoznanie kasacji obrońcy skazanego M. R. i drugiego skazanego – J. P. zostało przydzielone SSN Małgorzacie Bednarek

Pismem z dnia 13 czerwca 2024 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego – 21 czerwca 2024 r.) obrońca skazanego M. R. złożył wniosek o wyłączenie SSN Małgorzaty Bednarek od udziału w rozpoznaniu sprawy III KK 218/24. Obrońca wskazał, że sędzia Małgorzata Bednarek została powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o

Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3; dalej: ustawa nowelizująca KRS). Obrońca podkreślił, że powyższa okoliczność rzutuje na brak instytucjonalnej niezależności i bezstronności sędziego i prowadzi do zaistnienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Powołał się w tym względzie na orzecznictwo Sądu Najwyższego (w tym obszernie na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21) oraz trybunałów międzynarodowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek okazał się zasadny, dlatego też należało wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Małgorzatę Bednarek od udziału w rozpoznaniu sprawy III KK 218/24. Trafne są argumenty przedstawione we wniosku o wyłączenie sędziego, związane z konsekwencjami prawnymi orzekania przez sędziego Sądu Najwyższego, powołanego do pełnienia urzędu na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy nowelizującej KRS.

Wniosek należało uwzględnić z uwagi na konieczność zapewnienia stronie postępowania karnego dostępu do niezależnego i bezstronnego sądu, ustanowionego ustawą. Sąd Najwyższy, na podstawie art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1093 ze zm.), pozostaje związany uchwałą trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), gdzie stwierdzono, że: „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”. Cytowana uchwała ma moc zasady prawnej, co oznacza, że jest nią związany każdy skład Sądu Najwyższego. Wynikającego z uchwały trzech Izb stanu rzeczy nie zmieniło również orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. (sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61; Dz. U. 2020, poz. 376). Argumenty na rzecz tej tezy zostały obszernie zreferowane m.in.: w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21; z dnia 18

stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; z dnia 6 lipca 2023 r., IV KO 14/23; czy w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23, a Sąd Najwyższy orzekający w tej sprawie je podziela.

Stanowisko zawarte w uchwale trzech Izb Sądu Najwyższego zostało następnie potwierdzone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2002, z. 6, poz. 22), gdzie wskazano m.in., że „brak podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka sytuacja zachodzi jedynie w stosunku do sędziów Sądu Najwyższego, którzy otrzymali nominacje w takich warunkach”. Jest ono także aprobowane w kolejnych orzeczeniach (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, z. 10, poz. 95; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21; z dnia 19 stycznia 2023 r., I KK 240/22; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2024 r., II KK 627/23).

Ponadto, zgodnie z wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: „ETPCz”) z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej: „EKPC”, „Konwencja”), udział w procesie powoływania sędziów Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym w ww. trybie (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że sąd z udziałem tak powołanego sędziego nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (pkt 284 – szerzej w tym zakresie m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; stanowisko potwierdzone także w wyroku ETPCz z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19 oraz wyroku ETPCz z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20). Uwzględnienie wniosku obrońcy

stanowi także urzeczywistnienie zasady subsydiarności zawartej w preambule do Konwencji, jak również przejaw działania prewencyjnego. W dniu 23 listopada 2023 r. ETPCz wydał wyrok pilotażowy w sprawie *Wałęsa przeciwko Polsce* (skarga nr 50849/21; wyrok prawomocny, dostępny w języku angielskim w bazie orzeczeń ETPCz HUDOC), w którym uznał problem powoływania sędziów Sądu Najwyższego w Polsce przy udziale KRS ukształtowanej według obecnie obowiązujących przepisów, za tzw. problem systemowy. W związku z powyższym trzeba stwierdzić, że rozpoznanie sprawy kasacyjnej w składzie orzekającym z udziałem SSN Małgorzaty Bednarek mogłoby skutkować wniesieniem skutecznej skargi przeciwko Polsce do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i zasądzeniem przez ten Trybunał zadośćuczynienia na rzecz skarżącego. Zatem także obowiązek zapobiegania wydawaniu przez ETPCz wyroku stwierdzającego naruszenie Konwencji skłania do uznania wniosku obrońcy skazanego za zasadny.

Podsumowując, celem zapewnienia skazanemu dostępu do sądu niezależnego, bezstronnego, ustanowionego ustawą w rozumieniu konstytucyjnym i konwencyjnym, należało wyłączyć SSN Małgorzatę Bednarek od udziału w rozpoznaniu sprawy III KK 218/24.

Należy dodatkowo odnotować, że z uwagi na argumentację zbieżną z przedstawioną we wniosku oraz zawartą w uzasadnieniu tego postanowienia, SSN Małgorzata Bednarek podlegała wyłączeniu od orzekania w innych postępowaniach toczących się przed Sądem Najwyższym (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 czerwca 2024 r., I KS 16/24; z dnia 6 czerwca 2024 r., IV KK 172/24; z dnia 25 marca 2024 r., III KK 499/23; z dnia 28 listopada 2023 r., III KK 623/22).

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.I.]

[ał]

